

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра обліку і аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор

Г.В.

“ 31 ” *серпня* 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Підготовки
галузі знань
зі спеціальності
Факультету

докторів філософії
07 “Управління і адміністрування”
071 “Облік і оподаткування”
економічного

2016 – 2017 навчальний рік

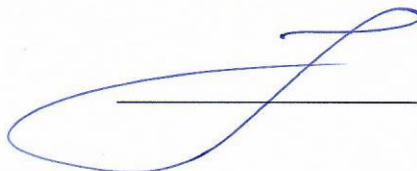
Робоча програма навчальної дисципліни “Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами на підприємстві” для підготовки докторів філософії з галузі знань 07 “Управління і адміністрування” за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”.

Розробник:

доцент кафедри обліку і аудиту, к.е.н. Струк Н. С.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри обліку і аудиту
Протокол № 1 від 30 серпня 2016 року

Завідувач кафедри обліку і аудиту,

(проф. Ковалюк О. М.)

Схвалено Вченою радою економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол від № 1 від “31” серпня 2016 року

Голова

(доц. Михайлишин Р. В.)

© Струк Н. С., 2016

© Львівський національний
університет імені Івана Франка, 2016

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 “Управління і адміністрування”	За вибором	
Модулів – 2	Спеціальність: 071 “Облік і оподаткування”	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1 науково-дослідна робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 д, 1,13 з; самостійної роботи аспіранта – 2,6 д, 4,5 з.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	32 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		42 год.	72 год.
		Індивідуальні завдання: в межах самостійної роботи	
		Вид контролю:	
екзамен	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 114%

для заочної форми навчання – 25%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами на підприємстві” – формування теоретичних знань і практичних навиків інтерпретації та систематизації інформації щодо обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві з використанням сучасного програмного забезпечення для визначення оптимальної структури витрат, що дозволить максимізувати економічну вигоду для підприємства.

Завдання:

- вивчити суть, принципи і методи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві;
- з’ясувати роль обліково-аналітичного забезпечення в системі управління витратами на підприємстві, способи його організації;
- вивчити підходи до класифікації витрат, методи визначення їх поведінки для обґрунтування управлінських рішень;
- набути навички щодо застосування перспективних методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) для прийняття управлінських рішень;
- розглянути альтернативи використання методики аналізу взаємозв’язку витрат, обсягу діяльності та прибутку підприємства для управління витратами на підприємстві;
- з’ясувати можливості застосування релевантної облікової інформації для обґрунтування операційних управлінських рішень;
- напрацювати здатність здійснювати ситуаційний аналіз проектів управлінських рішень для оптимізації витрат підприємства;
- розкрити структуру обліково-аналітичного забезпечення управління витратами за центрами відповідальності та її вплив на бюджетування діяльності підприємств;
- обґрунтувати доцільність та оцінити ефективність додаткових витрат на організацію обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

знати:

- понятійно-категоріальний апарат обліку й аналізу та основні категоріальні підходи до визначення витрат підприємства, їх взаємозв'язок із пов'язаними категоріями (“затрати”, “збитки”, “втрати”);

- зміст кожного економічного елементу витрат та їх нормативно-правове підґрунтя;

- основні наукові підходи до класифікаційної характеристики витрат як об'єкта управління;

- етапи становлення та розвитку системи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві;

- сучасні наукові підходи науковців і практиків до розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві;

- особливості впливу різних методів калькулювання на систему управління витратами;

- актуальні проблемні питання теорії, практики, законотворчості стосовно обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві;

- сутність та вимоги до наукового дослідження системи управління витратами, форми узагальнення наукових результатів;

- методологічні засади наукового дослідження обліково-аналітичної інформації для управління витратами на підприємстві.

вміти:

- здійснювати критичний аналіз теоретичних та практичних напрацювань, робити лаконічні висновки, узагальнювати й надавати пропозиції щодо розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві;

- користуватися сучасними засобами роботи з науковою та правовою літературою, раціонально використовуючи методи наукового пізнання під час формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві;

- правильно тлумачити і застосовувати законодавчі акти з обліку витрат, методи економічного аналізу для здійснення науково обґрунтованих досліджень;

- оцінювати й синтезувати нові підходи до удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві;

- застосовувати інструментарій факторного аналізу фінансових результатів підприємства та виявляти вплив обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на його показники;

- аналізувати шляхи управління собівартістю на підприємстві;
- робити конкретні науково аргументовані пропозиції та рекомендації для удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційно-функціональні складові обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві.

Тема 1. Теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві.

Категоріальні аспекти і класифікація витрат як об'єкта управління. Сутність, принципи та методи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві. Роль обліково-аналітичного забезпечення у системі управління витратами на підприємстві, способи його організації. Основні підходи до класифікації витрат, методів визначення їх еластичності для ухвалення управлінських рішень.

Тема 2. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві.

Змістове наповнення процесу управління витратами. Організаційна структура обліково-аналітичного забезпечення управління витратами. Особливості обліку й аналізу витрат за центрами відповідальності, їх вплив на бюджетування діяльності підприємства. Обґрунтування доцільності та оцінка ефективності додаткових витрат на організацію обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві.

Змістовий модуль 2. Релевантність обліково-аналітичної інформації в поточному та стратегічному управлінні витратами на підприємстві.

Тема 3. Перспективні тенденції вибору методів обліку й аналізу витрат для ефективного управління ними.

Сучасні підходи до методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг). Альтернативи використання методики аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку підприємства для потреб управління. Основні напрями застосування релевантної обліково-аналітичної інформації для обґрунтування процесу ухвалення операційних управлінських рішень. Ситуаційний аналіз проектів управлінських рішень для оптимізації витрат підприємства.

Тема 4. Розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління витратами у стратегічному управлінському обліку на підприємстві.

Концептуальні підходи до стратегічного управління витратами на підприємстві. Калькулювання витрат і їх аналіз впродовж ланцюжка створення цінності продукту чи процесу. Калькулювання для безперервного вдосконалення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційно-функціональні складові обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві.								
Тема 1. Теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві	18	8	4	6	14	3	1	10
Тема 2. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві	18	8	4	6	19	3	2	14
Разом за змістовим модулем 1	36	16	8	12	33	6	3	24
Модуль 2								
Змістовий модуль 2. Релевантність обліково-аналітичної інформації в поточному та стратегічному управлінні витратами на підприємстві								
Тема 3. Перспективні тенденції вибору методів обліку й аналізу витрат для ефективного управління ними	18	8	4	6	14	3	1	10
Тема 4. Розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління витратами у стратегічному управлінському обліку на підприємстві	18	8	4	6	21	3	2	16
Разом за змістовим модулем 2	36	16	8	12	35	6	3	26
ІНДЗ в межах самостійної роботи	18	-	-	18	22	-	-	22
Усього годин	90	32	16	42	90	12	6	72

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві	4	1
2	Організація обліково-аналітичного забезпечення	4	2

	управління витратами на підприємстві		
3	Перспективні тенденції вибору методів обліку й аналізу витрат для ефективного управління ними	4	1
4	Розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління витратами у стратегічному управлінському обліку на підприємстві	4	2
Усього годин		16	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві	6	10
2	Організація обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на підприємстві	6	14
3	Перспективні тенденції вибору методів обліку й аналізу витрат для ефективного управління ними	6	10
4	Розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління витратами у стратегічному управлінському обліку на підприємстві	6	16
5	ІНДЗ в межах самостійної роботи	18	22
Усього годин		42	72

7. Методи навчання

Процес викладання навчальної дисципліни “Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами на підприємстві” взаємопов’язане з розвитком атенційного компоненту мислення у аспірантів. Тому використовуються такі методи навчання:

- за джерелом передавання та сприйняттям аспірантами навчальної інформації: словесні (лекції, дискусії), наочні (ілюстрації, презентації), практичні методи (тестові завдання, вирішення практичних задач, виконання індивідуальної науково-дослідної роботи),
- за логікою передавання та сприйняття аспірантами навчальної інформації: індуктивні та дедуктивні методи;
- за стимулюванням навчально-пізнавальної діяльності: методи стимулювання пізнавальних потреб, методи стимулювання обов’язку, відповідальності, доброчесності.

Внаслідок цього навчання відбувається в експліцитному та імпліцитному контекстах, що дає змогу розвивати конвергентні здібності аспірантів. Зокрема експліцитний підхід передбачає навчання на основі пояснення процедур і методики обліку й аналізу для управління витратами. У його межах виділяють два методи навчання: дедуктивний та індуктивний. Дедуктивний метод уможливорює

одержання окремих знань та формулювання конкретних висновків про доцільність використання тих чи інших обліково-аналітичних інструментів для управління витратами на основі знання загальних положень обліку й аналізу. Індуктивний метод вимагає переходу від окремих ситуативних явищ в управлінні витратами до загальних положень обліку і аналізу. Позитивним у індуктивному методі є вивчення поведінки витрат у конкретних ситуаціях та розвиток наукового пошуку (обліково-аналітичного інструментарію) у аспірантів для формулювання єдиного загального підходу до управління ними.

На відміну від експліцитного підходу, імпліцитний підхід не передбачає детального пояснення методики обліку й аналізу витрат і здебільшого ґрунтується на абстрактному уявленні аспірантів. Імпліцитний підхід переважно включає два методи навчання: структурний і комунікативний.

Відповідно до структурного методу навчання відбувається через механічне оволодіння навиками обліково-аналітичної роботи, у процесі чого аспіранти виконують типові практичні завдання, повторюють основні складові лекційного матеріалу тощо. Щодо комунікативного методу, то нині він користується великою популярністю, оскільки його ціль – оволодіння навиками, спрямованими на практичне застосування. Результат досягається через утворення мовленнєвих ситуацій. Тобто у процесі застосування такого методу співвідносять комунікативне висловлювання з діяльністю людини. Це спонукає аспірантів до участі у науково-практичних конференціях, наукових семінарах, презентації власних наукових досліджень, виконання індивідуальних навчально-наукових робіт.

Отож аспіранти набувають конвергентних здібностей, які дають змогу ефективно інтерпретувати обліково-аналітичну інформацію для правильного і швидкого пошуку оптимального варіанту розв'язку поставленого завдання.

8. Методи контролю

Для перевірки якості підготовки, знань, умінь аспіранта з навчальної дисципліни “Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами на підприємстві” застосовуються такі методи контролю:

- метод модульного контролю – виконання завдань двох модулів за тематикою лекційних і практичних занять;
- метод контролю самостійної роботи аспірантів, зокрема засвоєння навчального матеріалу у вигляді складання коротких тестових завдань, написання індивідуальних науково-дослідних робіт на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації;
- методи усного контролю (у контексті засвоєння навчального матеріалу, захист індивідуальних науково-дослідних робіт).

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:

- практичні заняття, науково-дослідна робота: 30 % семестрової оцінки, максимальна кількість балів 30;
 - контрольні заміри (модулі): 20% семестрової оцінки, максимальна кількість балів 20;
 - іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50.
- Підсумкова максимальна кількість балів 100.

9. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		10	50
T1	T2	T3	T4		
10	10	10	10		
					100

T1, T2, T3, T4 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для екзамену
A	90 – 100	відмінно
B	81-89	добре
C	71-80	
D	61-70	
E	51-60	задовільно
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* кількість балів для оцінок “незадовільно” (FX і F) визначається Вченою радою факультетів університету.

10. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій (у електронному форматі надсилається на скриньку аспіранта).
2. Презентації лекційного матеріалу.
3. Методичні рекомендації до виконання та оформлення науково – дослідних робіт з дисципліни “Обліково-аналітичне забезпечення управління

витратами на підприємстві” за освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”. ЛНУ ім. І. Франка, 2016. 4 с. (у електронному форматі надсилаються на скриньку аспіранта).

11. Рекомендована література

Базова

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 16.07.1999 р. №996 (зі змінами та доповненнями). URL : [http:// zakon1.rada.gov.ua/go/996-14](http://zakon1.rada.gov.ua/go/996-14).
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. №291 (зі змінами). URL : [http:// zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99](http://zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99).
3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку // Верховна Рада України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. URL : <http://www.ukraine.uapravo.net/data2008/.../ukr21347>.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 “Подання фінансової звітності”. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
6. Атамас П. Й. Управлінський облік. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2009. 439 с.
7. Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т.В., Канурна З.Ф., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для аспірантів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів. / За ред. Проф. Ф.Ф. Бутинця. 3-те вид., доп.і перероб. Житомир: ПП “Рута”, 2005. 480 с.
8. Голов С. Ф. Управлінський облік. Підручник. 4-те вид. К. : Лібра, 2008. 704 с.
9. Пилипенко А. А., Дзьобко І. П., Писарчук О. В. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об’єднань: монографія. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 344 с.
10. Пушкар М. С. Управлінський облік : нові підходи, ідеї, концепції. Сучасні проблеми системи обліку в Україні : монографія. Тернопіль: 2010. 550 с.
11. Попівняк Ю. М. Релевантність витрат підприємства в процесі прийняття управлінських рішень. *Фінансова система України : збірник наукових праць*. Острог : Вид-во Національного університету “Острозька академія”, 2008. Випуск 10. Ч. 2. С. 243–251.
12. Попівняк Ю. М. Втрати підприємства та особливості їх класифікації. *Фінансова система України : збірник наукових праць*. Острог : Вид-во Національного університету “Острозька академія”. 2009. Випуск 12. С. 90–102.

13. Струк Н. С., Попівняк Ю. М. Застосування методу еталонного оцінювання для підвищення ефективності функціонування фінансового механізму управління витратами на підприємствах ювелірної промисловості. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки : [у 3-х ч.]*. Черкаси : Вид-во ЧДТУ, 2012. Випуск 32. Ч. II. С. 94–100.
14. Струк Н. С. Методичне підґрунтя обліку трансакційних витрат на підприємстві. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації* : зб. наук. пр. Національна академія статистики, обліку та аудиту. Київ : Бізнес Медіа Консалтинг, 2012. Вип. 1(8). С. 188–198.

Допоміжна

15. Аткінсон Э. А., Банкер Р. Д., Каплан Р. С., Янг М. С. Управленческий учет : пер. с англ. 3-е изд. М. : Вильямс, 2005. 878 с.
16. Бутинець Ф. Ф., Герасимчук Н. В. Управлінський облік: Збірник задач і вправ. Житомир: ЖІТІ, 2006. 232 с.
17. Вахрушина М.А. Бухгалтерский управленческий учёт: Учеб.пособие. ВЗФЭИ. М.: ЗАО “Финстатинформ”, 2001. 318 с.
18. Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс управлінського обліку. Навч. посібник. К.: Знання, 2007. 314 с.
19. Гасенко Л. В., Грановський С. С. Управлінський облік : навчальний посібник. Дніпродзержинськ, 2007 . 215 с.
20. Друри К. Управленческий и производственный учет. [пер. с англ. В.Н. Егорова]. 6-е изд. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. 1423 с.
21. Загородній А. Г. [та ін.]. Управлінський облік : термінологічний словник. Львів : ЗУКЦ, 2005. 96 с.
22. Зоріна В .Н. Формування та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в галузях народного господарства: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2008. 240 с.
23. Ленъ В. С. Управлінський облік: навчальний посібник. Київ: Знання - прес, 2003. 287 с.
24. Обліково-аналітичне забезпечення управління: вітчизняний і міжнародний досвід : монографія / за заг. ред. проф. Білопольського М. Г., Сизоненко О. А. : Макіївський економ.-гуманіт. ін-т. Донецьк, 2014. 352 с.
25. Нападовська Л.В. Управлінський облік : підручник. 2-е вид., доопрац. та допов. К. : КНТЕУ, 2010. 647 с.
26. Панасюк В. М. Витрати виробництва: управлінський аспект. Тернопіль: Астон, 2005. 288 с.
27. Партин Г. О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: монографія. Київ: УБС НБУ, 2008. 219 с.
28. Радецька Л., Овод Л. Управлінський облік: навч. посіб. К.: ВЦ “Академія”, 2007. 352 с.

29. Садовська І. Б., Глущкевич Н. В., Гарасим М. П. *Управлінський облік: навч. посіб.* Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2010. 560 с.
30. Струк Н. С., Гармаш Х. П. Шляхи удосконалення організації обліку не виробничих операційних витрат підприємства у контексті формування статусу надійного ділового партнера на ринку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент.* 2015. Вип. 14. С. 288–292.
31. Ткач В. І., Ткач М. В. *Управлінський облік: міжнародний досвід.* Ж.: Фінанси, облік та статистика, 2000. 144 с.
32. *Управлінський облік : навч. посіб. /* І. Б. Чернікова, Л. О. Кирильєва, А. В. Янчев, О. І. Черніков. Харків: Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2009. 247 с.
33. *Управлінський облік : підручник /* Г. О. Партин, А. Г. Загородній, Т. І. Свідрик, ін.]; Нац. ун-т “Львів. Політехніка”. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. 278 с.
34. *Управлінський облік у схемах і таблицях: навч. посіб. /*Л. І. Марущак, П. О. Марущак/ Т. : Астон, 2010. 192 с.
35. Фаріон І. Д., Писаренко Т. М. *Управлінський облік: підруч.* К.: Центр учбової літератури, 2012. 792 с.
36. Хенсен Р. Дон, Моувен М. М., Еліас С. Н., Сенков Д. У. *Управлінський облік / пер. з англ. 5-го канад. вид. К. : “Міленіум”, 2002. 974 с.*
37. Хорнгрен Ч. Т., Фостер Дж *Бухгалтерський учёт : управленческий аспект : пер. с англ. под ред. Я. В. Соколова. М. : Финансы и статистика, 2005. 416 с.*
38. Ющак Ж. М. Особливості обліку витрат інноваційної діяльності. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз.* 2014. Вип. 3 (30). С. 449–457.
39. Яругова А. *Управленческий учет: опыт экономически развитых стран / пер. с польского [предисловие Я. В. Соколова]. М.: Финансы и статистика, 1991. 240 с.*

12. Інформаційні ресурси

40. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка. <https://lnulibrary.lviv.ua/>
41. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>
42. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>
43. The British Library <https://econom.lnu.edu.ua/academics/library>
44. Library of Congress (Бібліотека Конгресу США) <https://www.loc.gov/>